

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologiae Mysticae Sive Exercitiorum Spiritualium Admodum Reverendi Patris P. Aloysii Siderei, Alias Vincentii Caraffa, Societatis Iesv Praepositi Generali, Tomvs ...

ex Italico Latino recenter idiomate opera et studio fidelissimi cuiusdam
interpretis donatus

Iter ad coelum in quatuor partium Semitas seu partes, & Fasciculum
Myrrhæ

Caraffa, Vincenzo

Coloniae Agrippinae, 1660

Exercitium secundum Divini amoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49363](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49363)

EXERCITIUM SECUNDUM

Divini Amoris.

S. Bern to.
2. de nat.
Divini A-
moris c. 1.

RS est artium, Ars amoris, ait S. Bernardus
ars artium est, excedens & superans cunctas
alias artes; etenim, si cujuslibet artis nobilitas
desumatùr à fine, & quivis alius finis
infinite sit inferior fine Amoris Divini
nullus alius ei æquiparari, multò minus eundem superare
potest. Ars amoris, ut docet Areopagita:

De Divin.
Nom. c. 4.

Est vis motiva, quæ nos elevat ad Deum;
Est vis unitiva, quæ nos conjungit Deo;
Est vis conversiva, nos convertens & transformans
in Deum.

Si in totâ hac rerum universitate inveniretur ars aliqua,
tanta pollens vi ac virtute, ut in aurum converteretur
lucum, lapides in gemmas, totam maris aquam in pretiosum
balsamum, quanti hæc ars æstimaretur, quanto cum
labore mundi sectatores artis hujus studerent exercitio.

S. Dion. de
Div. Nom
c. 4.

Hujusmodi vis, quæ nulli arti, nulli industriae, nec ulli
virtuti humanæ inest, competit & communicata est arti
& exercitio sancto amoris Divini: Est enim Divinus amor
excessum extasimque faciens: amatores sui juris esse non
sentit; sed in ea quæ amant, penitus transferens. Transfert
attendantem animam in Deum amatum, & modo quodam
mirabili, intimo, & unitivo *Vnus Spiritus sit cum Deo.*

1. Cor. 3.

Oratio Divini amoris, non Divina duntaxat, sed Deifica,
edocens modum, quo creatura revertatur ad suum Creatorem,
imago ad suam idæam, ac Spiritus creatus, veluti
absorptus in Increato, ab eodem ultimum suum recipiat

S. Bern de
Amore Dei
c. 4. 5.

complementum & perfectionem. *O Amor, veni in nos,
posside nos. Hic est finis, hæc est consummatio, hæc est perfectio,
hæc est pax, hæc est gaudium.*

Hujus

Hujus ergo Divini Amoris exercitium breviter perstringemus. Ac primò dicitur de cognitione, quam supponit. Secundò de objecto. Tertio de actibus illius, Quarto de modis variis exercendi eos.

CAP. I.

De Cognitione, quam supponit Amor Dei.

Quamvis ad perfectionem amoris non sit adeò necessaria perfectio cognitionis, eò, quod perfectè aliquid amari possit, quod perfectè, distinctè, ac secundum omnes suas partes non cognoscitur: unde fit, Deum perfectius amari à simplici idiota, quàm à pererudito & doctissimo etiam homine, tametsi ab illo non ita perfectè cognoscatur Deus, veluti à Theologo quodam cogitus est, modò vivà quadam fide solum apprehendatur, ad eum, videlicet, modum, quem eadem tradit fides, veluti objectum quoddam summè & infinitè bonū & bonificativum, infinitè perfectum & perfectivū, quod nos ipsos perficere bonosque efficere potest.

Nihilominus certissimum est, ad quemcunque amorem necessariò requiri præviam aliquam cognitionem, juxta dictum illud D. Augustini: *Sciri aliquid potest, & non diligi: non verò diligi, & non sciri.* Cujus ratio est, quia intellectus independentè à voluntate habet objectum suum cognoscibile, ubi voluntas absque ope intellectus, qui ei bonum proponat amandum, non habet objectum proprium amabile. Supposita igitur doctrinæ hujus veritate, priusquam proponatur praxis amandi Deum, ostendamus praxin cognoscendi ipsum.

Surrepsit vice quadam menti D. Augustini cogitatio & desiderium singulas mundi hujus adeundi creaturas, ab eisque pariter inquirendi, nùm quæpiam earum sibi indicare possent, quis & qualis esset suus Deus: *Circusius, inquit ille, per vicos & plateas Civitatis hujus mundi. Missi nuncios meos, omnes sensus exteriores,*

ut quærent Deum meum. Et sensus responderunt nihil ad ea, quæ à nobis sequitur, respondere possunt. Deus enim per nos non intravit. Non est res sensibilibus. Respondent oculi: non est color. Respondent aures: non sonus: nares, non est odor: gustus, non est sapor: tactus, non est corpus.

Ab exterioribus sensibus exclusus S. Augustinus, interioribus animæ potentis & sensibus cœpi interrogare creaturas, num sibi significare possent, qui & quis suus Deus esset: Interrogavi terram, si esset Deus: me interrogavi mare & abyssos: interrogavi aërem: interrogavi cœlum, solem, lunam & stellas: & responderunt creatura voce grandi: Non sumus nos. Quare super nos ipse fecit nos. Ex hoc responso S. Augustinus in quaquam devenit cognitionem Dei: Qui est supra nos ipse est, qui fecit nos. Est quoddam esse, seu ens perfectissimum essentialiter & infinite excedens cuncta entia

S. Anselm. in Menol. creata: Quo majus nec esse, nec cogitari aliquid potest. Immensum pelagus perfectionis in se cunctas continens perfectiones increatas, creatas & creabiles modo quodam nobilissimo & eminentissimo absque ulla propria imperfectione.

Verùm relinquentes creaturas descendamus ad specialiora magisque particularia, simulque inquiremus in Scripturâ Divinâ quid sit Deus. Et respondet Divinum Oraculum: Qui est. Ille, nimirum, qui est ipsum esse universale & indeterminatum; etenim completum est omnia esse, omnemque perfectionem absque ulla imperfectionis admixtione. Quapropter Christus D. M. manifestaturus se Deum hoc idem sibi appropriavit nomen in S. Joanne: Nisi credideritis, quia ego sum, moriamini in peccatis vestris. Et eodem in loco dixit: Antequam Abraham fieret, ego sum.

1. Ioan. c. 8.
S. Thom. 1. c. 23.
c. 23. Quare nomen explicans proprium esse propriamque naturam Dei est ipsum Esse. Quod est idem dicere: Ens à se, ens primum, ens per essentiam, ens necessarium, ens infinitum, actus purus, unum & omnium.

Ex esse Dei, quod essentialiter est ipsum esse, sequitur Primum, quod est ens à se, & non per dependentiam à causa superiori, Secundò, quod est ens primum, primum

primum principium & prima causa cujuscunque alterius esse. Tertio quod est *ens per essentiam*; siquidem omnes Dei perfectiones sunt essentielles, & nulla accidentalis est. Quarto, quod est *ens necessarium*; ipsi enim repugnat non esse. Quinto, quod sit *ens infinitum*, cum nullum sortiatur finem. Sexto, quod sit *actus purus*, qui non est in potentia ad aliquam perfectionem. Septimo, quod sit *ens, & omnia, unum & omnia*; etenim, cum in se sit unus singularissimus & determinatissimus, dicit omnia, aut per continentiam, aut per æquivalentiam.

Hujusmodi ergo conceptum de Deo formare debemus, hæcque Altissimi cognitio supponenda est, hanc mirabilem doctrinam tradidit Christus Dominus S. Catharina, dicens ei: *Si noveris filia, quid ego quid tu, beata In e^o vita.* Ego qui sum, tu qua non es.

Hic admiraberis hominum mundanorum vesaniam & cœcitatem, quod, cum Deus sit, qui est, imò qui solus est (*Est enim suum & omnium esse*, inquit S. Bern. S. Bern. 5. de nardus, *ac per hoc quodammodo solus est, quia quidquid consid. est, vel Deus, vel Dei est*) cumque creatura ex natura sua talis sit, quæ non est (*substantia mea tanquam Psal. 38. nihilum ante te*) dicebat Propheta) tam facile nihilominus se avertant à Deo, totoque affectu sese tradant in prædam vano creaturarum amori.

Et hæc quæ diximus, sufficiant de cognitione Dei, quæ, ut sit lumen, quod simul splendeat & accendat, non solum illuminet, verum etiam inflammet, uti docet Angelicus, necesse est, sit cognitio quædam intensa & continua, similis (quantum fieri potest) cognitioni Beatorum in cœlis. Et rationem hujus reddit, quia *intensa meditatio unius objecti inhabitat intellectum ad alia objecta*: cum enim intellectus finitæ sit virtutis, hoc ipso, quo sese intensè ac totaliter applicat considerationi Dei, impotens efficitur ad consideranda alia, quæ sunt extra Deum, nec sunt propter Deum. Ut quis veidè continuam hanc attingat cognitionem Dei, mediam practicam, juxta D. Augustinum, est continua superius cognitio, quemadmodum contingit in Angelo,

7. p. q. 56.
art. 3.

qui ex continuâ suiipsius cognitione, quæ est res
speculum Divinam similitudinem representans, ad
tinuam sese erigit cognitionem Dei. Quapropter
pria suiipsius cognitio à sanctis Doctoribus appella
scala, qua ascendimus ad Deum.

Quando ergo in suiipsius occupatis consideratis
quid sis, quod esse purum nihil est, fatere, Deum
ipsummet esse. Pari consideratione occupaberis
alia attributa: dependentia creaturæ supponit im
pendentiam Dei, esse secundarium supponit esse pri
marium, esse per participationem supponit esse per
sentiam, esse contingens supponit esse necessarium, esse
finitum supponit infinitum, & non esse creaturæ
supponit omniæ esse Dei.

Sufficiat hoc de cognitione Dei, quam supponit
amor. Superest nunc, ut dicamus de objecto ipsius
amoris.

CAPUT II.

De objecto Divini Amoris.

S. Dionys. *Amor est Boni & Pulchri desiderium.* Unde ob
Areop. de *jectum Divini amoris est Divina bonitas & in*
Div. Nom. *nita pulchritudo, quæ, ut conjunctæ sunt voluntates*
6.4. p. 1. *causant deinde infinitam quandam suavitatem & dulcedi*
nam pulchritudinem, admirari Divinam pulchritudinem, gustare
gustare: amare infinitam bonitatem, admirari Divinam pulchritudinem, gaudere & gustare æternam
Yai. c. 60. *suavitatem & dulcedinem: Videbis & affues: miraberis*
& dilatabitur cor tuum. Quando Divino confortatus & illustratus lumine videbis Divinam essentiam
Affues, vi Divinæ bonitatis: Miraberis, ex
visione Divinæ pulchritudinis: Dilata
beris, virtute Divinæ suavitatis.

CAP. III.

De Bonitate DEI.

UT ab infinitâ exordiamur bonitate Dei, dicamus S. Dionys.
cum Divino Theologo: O Bonum, quod est sum-
mum Bonum! In forme Bonum, & formans Bonum, im-
mutabile Bonum, & convertens omnia in Bonum! Bonum,
quod omnia appetunt, in quo omnia subsistunt, ex quo
omnia consistunt.

Considera infinitam Bonitatem, quæ, quantum est
in seipsa perfecta, tantum ad extra est communicativa,
conversiva & glorificativa. Nam secundum doctrinam
nam Arcopagitæ: Amor est circulus sempiternus de
bono in bonum, ad bonum & propter bonum. Amor,
inquam, Divinus est perpetuus circulus incipiens à
bonitate increata, quæ se communicat creatæ, ut
eandem perficiat & convertat ad se propter gloriam
suam. Quemadmodum Sol communicat lumen
suum terræ, non ut in ea persistat & maneat; sed ut
è terra vapores ad se attrahat, eosque reddat adeò
pellucidos, ut alterius instar solis compareant, quo
virtutem influxusque luminis sui demonstrat. Igi-
tur bonitates creatæ tot sunt veluti radij è summo
Sole Divinæ bonitatis prodeuntes; sunt veluti tot
rivuli aut fluvij scaturientes è vastissimo Divinæ
Benignitatis oceano; sunt veluti tot favillæ & scin-
tillæ ex ardentissima amoris Divini fornace prossi-
lientes.

Objectum ergò voluntatis nostræ, amorisque nostri
terminus & bonitas increata, simulac creatæ; at
prima amabilis & appetibilis propter seipsam, se-
cunda, in quantum est effectus, participatio &
medium ad assequendam primam. Quid vagaris
ergò post multa bona? (resumit S. Anselmus) Qua-
re unum bonum; quod est omnia Bonum, & sufficit
tibi. Quo sine insequeris bona creata & terrena
apponendo eis cor tuum, inquire Bonum tale,
quod

quod est omne Bonum, Bonum increatum adrequi-
tandum satiandumque sufficientissimum.

Quando diligis creaturam aliquam, scito bonum
illud esse effectum, participationem, & umbram quor-
dam infiniti & increati Boni. Bono igitur oblectari
noli illud quærere in creatura, quære illud in Creatore.
Tract. in Audi S. Augustinum: Quære; sed non ubi quærere;
Ioan. & epist. Et enim in creaturâ reperies illud limitatum, transi-
102. rium, nec non cum infinitis imperfectionibus; in Deo
vero infinitum, æternum & sine ulla profus imper-
fectione, imò cum omni perfectione. Quare omnia
bona, quæ in cunctis creaturis divisim investigare vale-
quære in Deo, ubi reperitur omne bonum æquivalente-
excedenter & eminenter. Ipse enim Bonum tale est
quod æquivalet infinitis bonis creatis: est Bonum
quod infinito excessu superat omne aliud bonum: est
Bonum, quod est purum Bonum nullius mali & imper-
fectionis admittens unionem. Toto igitur cordis af-
fectu in hæc prorumpes verba: Deus meus & omnia
æquivalente omnia: Deus meus & omnia, excedenter
omnia: Deus meus & omnia, eminenter omnia.
Refuto, desero, relinquo cuncta terrena bona, renuncio
omni bono creato & creabili, habeo namque Deum
qui est mihi omnia, est vice omnium: Deus, qui est omnia,
est mihi omnia, & infinito cum excessu est super omnia
& in omnibus. Eminentissimus, perfectissimus & re-
motissimus ab omni imperfectionis umbra & ma-
cula.

Deus debet esse finis, ultimus finis & solus finis.
Ama creaturas; sed non ibi finis. Si ibi finis, finis
sed non finis, ut consumaris. O quanta diversitas fini-
um? exclamat D. Augustinus, unus finis perfectivus,
destructivus alter: datur finis, qui dat vitam, & æter-
nam vitam: datur quoque finis dans mortem, & æter-
nam mortem. Si Deum habueris pro fine, consequeris
finem perfectionis tuæ, beatitudinis tuæ, & gloriæ tuæ;
aut si pro fine elegeris creaturam, finem attinges, qui est
omnis veri boni privatio cum æterna damnatione &
miseria.

*S. Aug. loc.
sup. cit.*

Et hoc sufficit de Bonitate, ad Pulchritudinem Dei
punc transitum faciamus.

CAPUT IV.

De Pulchritudine DEI.

Pulchritudo Divina objectum quoque est Amoris
Divini. Unde asserit Arcopagita : *Pulchritudo De Divi.*
gracè dicitur à vocando, quia omnia ad se vocat & Nom. c. 4.
grabit.

Quod si in Naturâ magna notatur pulchritudo,
major in Gratiâ, & longè major in Gloria; quanta
qualisque erit Divinæ Essentiæ pulchritudo: pulchri-
tudo infinita: pulchritudo incomprehensibilis: pul-
chritudo, quæ simplici aspectu & intuitu quemcunque
efficit beatum & fœlicem, qui ipsam, ut in se est, in-
tuetur.

De Divino illo Esse tradit & docet idem Sanctus :
Est pulchrum simul & pulchritudo. Pulchrum super-
substantialis, & supremè pulchrum, Pulchrum, quod est
semper pulchrum & uniforme pulchrum, & per omnia,
& omnibus, & in omnibus pulchrum. Primum pul-
chrum, & causa omnis pulchri, exemplaris, finalis &
effectiva.

Quod si pulchritudo corporalis consistit in debita philosoph.
proportionem membrorum cum suavitate coloris, in gratia
actionum, in affabilitate sermonis. Quanta & qualis erit
proportio & correspondentia perfectionum & attribu-
torum Divinorum inter se comparatorum? quanta
erit illa gratia operationum ad intra in processibus
Divinarum Personarum: ad extra in creationibus, ubi
strepida & mira deprehenditur varietas perfectionum,
Naturæ, Gratiæ, Gloriæ & Unionis? & quænam affa-
bilitas attinget supremam illam verbi Divini affabilita-
tem, quæ est ipsum Verbum spirans amorem.

S. Tho. 1. p.

Verum, & conceptum aliquem efformemus de im-
mensa & ineffabili Dei pulchritudine, hac ipsam decla-
remus similitudine.

Considera cunctas terræ pulchritudinis formas, aut in
elementorum depositionem, varietatem mixtorum
stellarum decorem, florum amœnitatem, nobilitatem
tatem & venustatem humanorum corporum. Considera
sidera totam cœli pulchritudinem, multitudinem
gelorum diversitatem specierum officiorum varietatem
ornamentum gratiæ, splendorem gloriæ in omnibus
Angelis ad primum usque & summum Seraphinum
perfectissimum, utpotè, speculum Divinum reprensivum
rans fulgorem & decorem.

Considera insuper pulchritudines creatas, creabiles
& possibles, quæ sunt in mente Divinâ, ac in loca
prodire possunt per omnipotentem manum Altissimi
quarum non est numerus, & una altera pulchrior
cum diversitate & excessu essentiali & infinito. Haec
omnes simul capies pulchritudinis formas, naturales &
supernaturales, creatas & creabiles, easque coadunabiles
redigesque in unam solam pulchritudinem, ita ut sit
luti quædam essentia omnium creatorum creabiliumque
pulchri bonique speciem habentium.

Ex hac consideratione transibis ad aliam. Considera
deramirum, stellas firmamenti cum tanta perfectione
& magnitudine, ac si unaquæque Solis attingeret magnitudinem
& splendorem: ipsum verò Solem de facto
existentem ad eò perfectum & magnum, & magnitudinem
ne sua cunctas excedat stellas ipsius Solis perfectionem
attingentes. Considera insuper, quodcumque Omnipotentia
DEI procreare potest; infinitos etenim alios
Soles, & unum lucidiorum alio sine termino & mensura
efformare potest. Et eodem modo totam lucem in
stellis illis ad magnitudinem solis reductis dispersam, &
in uno illo Sole ac in aliis infinitis possibilibus coadunabiles
natam, rediges componesque in unicam solam lucem,
ita, ut sit quasi infinita quædam lux cæterisque omnibus
æquivalens, sitque fons & principium omnis
lucis.

Considerabis denique, quod si hæc lux tam excessivo,
vo, uti dictum est, dotata splendore præfatam illam
illuminaret pulchritudinem, eique identificaretur
aut

aut incorporaretur, ita ut in unam & eandem rem
 coalescerent, quis considerare posset, quantum decoris
 gradum pulchritudo illa attingeret, & in quantam
 luce suâ traheret admirationem intellectum tam huma-
 num quàm Angelicum? Nihilominus creatura hæc in
 tam eminenti constituta gradu & pulchritudinis, & lu-
 cis, non esset comparabilis cum pulchritudine Divinâ:
 Nam, ut docet Angelicus, *non sunt ejusdem generis; 1. p. q. 4.*
sed pulchritudo Dei est extra & supra omne genus. art. 3.
 Unde pulchritudo illa creata respectu Divinæ pulchri-
 tudinis nulla esset: & lux illa creata in comparatione
 luci increatæ potius tenebræ & umbra æstimanda esset
 quàm lux.

Quod si igitur Divina pulchritudo talis ac tanta est.
 Quid mirum, si Sancti & Justi pro eâ obtinenda
omnia arbitrati sunt ut stercore, proseripserunt cun- *Philip. c. 3.*
 ctas mundi consolationes, sibiipsis crudele & arduum
 indixerunt bellum, voluntario animo sustinuerunt
 cuncta Tyrannorum tormenta ac mortem ipsam, ut hac
 ratione securos & certos se redderent de cœlesti
 visione Divinæ pulchritudinis? Et hæc de Divinâ
 pulchritudine dicta sufficiant. veniamus ad pra-
 xim.

CAP. V.

De Modo contemplandi Divinam
 pulchritudinem.

Theologus Divinus scribit de spiritibus cœlestibus, s. *Dionys.*
 quod extra seipos rapti sine intervallo aut inter- *De Divi.*
 ruptione ulla *aternis Pulchri fulgoribus conjunguntur: Nom. c. 4.*
 nimirum, perpetuâ quâdam & indissolubili unione per
 viam contemplationis & gaudij Divinis uniuntur splen-
 doribus è Divino vultu emicantibus.

Triplici genere motus & cognitionis in Divinâ oc-
 cupantur præsentia: *Circulariter, per rectam lineam,*
 & *reflexè.*

Primus

2.2.9.180.
art.6.

Primus motus, videlicet, actus intellectus & unitatis appellatur motus *circularis*; nam sicut est motus uniformis & simplex *circa ita centrum*; Spiritus Angelici per simplicem intuitum informantur occupantur *circa idem objectum* eternæ pulchritudinis.

Secundus motus vocatur *rectus*, & est, quando occupatur in executione Divinæ Providentiæ, in ministeriis creaturarum.

Tertius est *reflexus & obliquus*, compositus ex motu recto & circulari; etiam per occupationem eternam non interrumpunt, nec intermittunt internam occupationem Divinarum illuminationum in præsentia Dei: nam ut ait D. Gregorius: *Intra Deum currunt Angelici Spiritus, quocumque mittantur.* Neque Angeli sancti gaudent dumtaxat pulchritudine Dei, verum etiam exultant in visione pulchritudinis Christi.

S. Greg.

1. Pet. 1.

In quem desiderant Angeli proficere. Quapropter vidit eos Joannes in Apocalypsi, quod *stantes erant ante Thronum, & in conspectu Agni.* Siquidem per visionem Divinitatis simulæ Humanitatis Christi perficitur & completur nostra Beatitudo: *In conspectu Agni, veluti asserit S. Laurentius Justinianus, delectabiliter intuebantur Humanitatis illius elegantiam, præclaram formam, radiantem faciem, imperiale decus, & honorabilem statum.*

B. Laur.
Iust.

Opusc. de
Beat.

Idipsum Angelorum exercitium est in cælis. Hoc idem, conformiter docet & laudet Angelicus Doctor, imitari debent homines in terris, ut, nimirum, in Divina sese constituent præsentia instar alicujus mendicorum Divite, instar Discipuli coram suo Magistro, instar Filij coram Patre suo, audiantque, *quid loquatur Dominus Deus.*

Psal. 84.

Hic est ultimus perfectionis status, præsentare se coram Deo, delectari & gaudere in contemplantione Divinæ pulchritudinis. Quia sicut in motu locali, *primum est, recessus à termino: secundum, appropinquatio ad alium terminum: tertium, quies in termino:* similiter in motu spiritualis perfectionis, *primum est, recedere à malo: secundum, proficere in bono: tertium,*

2.2.9.24.
art.4.

Deo inbarere & frui, cupiendo dissolvi & esse cum Christo.

Alit in hac vita adest duplex deformitas perfectam impediens quietem animæ, & causans, quò minus ejus intuitus sit uniformis & simplex erga Deum; videlicet, deformitas sensuum, & discursus (dependet in intelligendo ab objectis sensuum & à discursu) sed in altera vita intuitus ejus erit purus & simplex in Deum independens ab aliâ potentia & operatione ejus.

2. 2. q. 136.
art. 6.

Imitari quoque debemus sanctos Angelos in aliâ perfectione motus reflexi, motum rectum uniendo cum circulari, vitam, nimirum, activam cum contemplativa, agendo & conversando cum proximo; sed in Deo & intra Deum.

Insuper imitemur eos in ultimâ perfectione, præsentiam Dei conjungendo cum præsentia Christi: demirando Divinam pulchritudinem, eaque gaudendo non in seipsa duntaxat, verùm etiam in adæquatâ ejus imagine Humanitatis, in qua, uti affirmat S. Hieronymus, igneum quid & sydereum radiabat ex oculis, & fulgor ipse & majestas Divinitatis occulta relucebat in facie. Et si unicus solus Christi digitus monstratus S. Theresiæ fuit sufficiens ad eandem pertrahendam ac indissolubili unione alligandam amori Christi: quid fiet contemplanti non duntaxat unum digitum; sed totam manum, brachium ac totum corpus, splendorem vultus, majestatem aspectus, compositi gressus modestiam, affabilitatem verborum? A splendore illius pulchritudinis, consulit Augustinus, nostros oculos non avertat infirmitas carnis. Nobis credentibus ubique Christus pulcher appareat. Infirmitas carnis non impedit oculum mentis à visione Christi: aperiatur oculi fidei, & in omni loco intencat in pulchritudinem Christi: siquidem non solum pulcher est; verùm etiam spectatores & amatores illius pulchros efficit: Sumus pulchri amando Deum, qui semper est pulcher: & quantum crescit amor; tantum in te crescit pulchritudo.

Non habet hanc vim & virtutem pulchritudo creata, communicando enim speciem suam non communicat suam pulchritudinem. Quapropter conludamus eum eodem: O quam felicissimum bonum, & quam vulgò felici.

lib. 1. in
Matt. c. 9.

lib. 3.
In vitâ S.
Theresiæ.

In Bal. 44.

S. Aug. sup.
1. epist. loa.

S. Aug. lib.
de salutar.
feli. Document.

felicissimum est splendidam Christi pulchritudinem
 re, & radiantibus eius fulgoribus pectora nostra illu-
 S. August. & omnem obscuritatem peccati à nobis expellere! Da
 Manual. Domine Deus meus, speciose pro filio hominum, ut
 5.10. derem te, ut amem te, quantum volo, & quantum
 & totus flammâ charitatis tuæ vaporatus diligam
 minum meum dulcissimum & pulcherrimum ex toto
 meo, ex totâ animâ meâ: habens te semper in
 in ore, & pro oculis meis semper & ubique.
 Hucusque de pulchritudine: dicamus modò de
 dunt & suavitate Dei.

CAP. VI.

De Contemplatione Suavitatis Dei.

Dulcedo & suavitas Dei, utpotè Divini amor
 propria passio, pariter infinita est, sicut Bonitas
 Eccles. 24. Pulchritudo: Spiritus enim meus super mel dulcis,
 hereditas mea (quæ est Christus Filius meus) super
 & favum. Est dulcedo talis, ut totam penetret Natu-
 ram Dei, & ipsamet Essentia Dei essentialiter suavitatis
 Sap. 16. & dulcedo est: Substantia Dei Dulcedo Dei est. Merito
 S. Aug. propterea à S. Augustino Dulcedo Divina appellatur
 primò Dulcedo amoris, & Amor Divinus Amor Dulce-
 dinis, quia dulcedo nil aliud est, quam objectum amoris
 & amor est desiderium dulcedinis. Secundò dicitur
 S. Aug. Pf. Dulcedo inebrians, quia per illam perditur quodammodo
 35. & lib. mens humana & sic Divina: & est sobria ebrietas, quia
 de Agon. non everit mentem, sed rapit sursum, & oblivionem præ-
 Christi. stat omnium terrenorum. Tertiò vocatur Dulcedo omnia
 ad se trahens. Pro hac dulcedine ibant Apostoli gaudentes
 inter Tyrannos & tormenta. Pro hac emenda Barthele-
 meus propriam pellem dedit. Pro hac gustanda veneni pu-
 tulum intrepidus Ioannes potavit.
 S. Aug. O Divinam Dulcedinem! O inexhaustam, immensam,
 interminabilem, ineffabilem! Vnam stellam huius Dulce-
 dinu gustavit Petrus, & clamavit quasi ebrius: Bonum est
 nos hoc esse. Quid putas, dixisset, si magnam illam & multi-
 plicem Divinitatis Dei Dulcedinem gustasset, quæ non ab-
 scondit timentibus se.

Inter alios Divinæ Dulcedinis effectus duo sunt stupendi, mirabiles, videnturque sibi esse contrarii: ea nimirum dulcorantur amara, & amarificantur dulcia. De primo effectu ait D. Augustinus: *Tu solus, Domine, Idem. dulcis appareas anima mea, quia es dulcedo inestimabilis, per quam cuncta amara dulcorantur. Tua enim dulcedo lapides Stephano dulcoravit, tua dulcedo craticulam Laurentio dulcem fecit.*

Descendo idem asserit: *Bonus est Deus, & non cessat Idem in amaritudinem miscere felicitatibus huius sæculi. Cujus Ps. 93. ratio est, quia bonus est Deus, & per solas consolationes mundi ab amaritudine depurgatas oblivisceremur Deū, & anima ad eundem minimè recurret.*

Hæc est Divinæ Providentiæ dispositio, ut provideat diviti & pauperi: pauperis dulcorando paupertatem, & divitis amarificando opulentiam. Et hoc induere volebat Psalmista, quando dixit: *Parasti in dulcedine tua pauperi Deus. q. d. plurima pauperi præparasti incommoda & tribulationes; at in dulcedine tua, cum communicatione & participatione dulcedinis tuæ, vi cuius amaritudo paupertatis dulcescit, Multa etiam bona præparasti diviti; ast benè dici potest; in amaritudine tua, admiscendo dulcedini illi multam amaritudinis: veluti in pluribus quotidiana edocet experientia.*

Sed ut ad praxin descendamus, considera, qua ratione omnes creaturæ sint effectus Divinæ Suavitatis, omnes participant guttam aliquam immensi illius torrentis Divina dulcedinis, sinique tot veluti beneficia & dona è benignissima ac liberalissima Altissimi manu procedentia. Ac propterea, quoctunque te vertes, Divinam contempleris & gustabis dulcedinem. Si dulcis est aer te vivificans: si dulcis cibus te sustentans: si dulcis sanitas, vita quoque si dulcis est, perennis illius torrentis & fluvij guttulæ sunt & immensi illius Oceani Divinæ dulcedinis stellæ existunt: è rivulis bibe, at in proprio fonte, noli persistere in suavitate donorum, ad Donatoris transi dulcedinem, & in eâ quiesces & satiaberis immersus eidem.

Apis

**S. Aug. de
substantia
Dilectionis**

Apis cape exemplum iuxta D. Augustini confitetur, ecce quam exigua angustaque fauci cellæ includitur, se immergat suavitati mellis, adeo. vt non nisi mergatur, videat & gustet. Eodem modo, ô anima de-

Richard.

facies: *Suge, suge, & bibe Dominica dulcedinu suavitatem: immergere & replere: adhaere & fruere. O felix cor, quod hoc melle tur!* (exclamat Richardus) *& quod totus mundus non sariat, huius dulcedinis gutta plenè inebriat.* **Prov. 14.** aduerte, quod in gaudio eius non miscetur extraneum eodè corde conuenire nequeunt voluptas carnalis terrestris, vera dulcedo Diuina & apparens dulcensu.

**De natura
Diuina-
moris.**

Impediunt quoque Diuinam dulcedinem supernarum occupationes. Quà de causa consultus Bernardus, ut tali cum moderamine admittantur, vt non trahat humana necessitas, non omninò excludatur Diuina suauitas: coniungendo simul & semper necessitatibus eorum contemplationis suauitatem. Talis erat

**S. Franc.
Xauerius**

Franciscus Xauerius, qui in medio populi tumultu stabat delicias cœli, & præ multitudine & abundantia dulcedinis Diuinæ coactus erat dicere: *Sat est, Domine, sat est.* Quemadmodum Sanctus ille, qui à Diuinis consolationum superabundantium abloptus torquentem precabatur Dominum, vt sibi, veluti impotenti ad uitam suffere odam dulcedinem, subtraheret ma-

S. Arsenius

Contine, Domine, dulcedinis tuæ copiam, quia sustinere non valeo. Concludamus hoc punctum, instantius impetendo à Iesu suauissimè mediante, Matre eius dulcissima hanc Diuinæ dulcedinis gratiam, tanquam potentissimum scutum, veluti magnus ille asserabat Antonius ad superandos omnes inimicorum assultus & tentationes, ad deuincendas cunctas sensus adulatrices consolationes efficacissimum. Dicamus cum S. Augustino *Dulcis Christe, bone Iesu, accende me totum amore suauitate tua, iucunditate & exultatione tua, voluptate & concupiscentiâ tuâ: & scribe digito tuo in pedore meo dulcem memoriam tui intellectus Nomina nullâ unquam obliuione delendam.*

l. sup. par. 4

Ex hucusque dictis in hoc capite euidenter colligitur

ur, quantum à recto devient tramite illi, qui sensuum
 ablectamentis decepti in objectis sensibilibus terræ to-
 um suum collocant amorem & affectum; minimè ad-
 vertentes, non quodcunque bonum; sed infinitum &
 increatum bonum: non qualemunque pulchritudi-
 nem, sed Divinam: non quamcunque dulcedinem,
 sed æternam esse objectum amoris. Passio amoris do-
 num à Deo datum est, ut eodem anima *sumum bonum*
diligeret, diligendo possideret, possidendo quiesceret,
quiescendo frueretur. Expurga igitur; O Christiane, *Magist.*
amorem tuum, & aquam fluentem ad cloacam converte *Ser. S. Aug.*
ad hortum. Purifica cor tuum, amorem tuum à for-
 dibus terræ ad delicias cœli transferendo: *Vita cordis, Idem.*
amor est. Vnde sine amore anima humana esse non potest.
Et si feliciter amat, feliciter vivit: & ille solus felici-
citer amat, qui Deum amat: & tanto felicius, quanto
amplius. Quicumque alius amor creaturarum; sicuti
non excludit omnem miseriam; ita nec vitam nostram
efficit felicem.

CAP. VII.

De Naturâ Amoris DEI.

Essentia amoris Divini, Sæctorum Doctõrum cal-
 Eculo, nil aliud est, quàm unio animæ eum Deo; *Dionys. de*
 unio animæ amantis cum Deo amato. Unio est non *Div. Nom.*
 mortua; sed viva & vitalis: quia est cum Deo vita *c. 4.*
 nostræ principio: non otando, sed semper pro Deo *Aug. 15. de*
 operando. Est unio conformativa, quæ ab Angelico *Trin. c. 18.*
 dicitur: *Coaptatio affectuum: quia habet idem velle,* *S. Tho. 2. 2.*
& idem nolle cum Deo. Est etiam unio transformativa, *q. 180 ar. 6.*
 quia anima vi amoris exit à se, & intrat ad Deum:
 moritur sibi, & vivit Deo: & moritur secundum vitam
 intellectivam, non cogitando, nec amando *qua sua*
 sunt, sed qua *IESV Christi: & quandoque etiam se-* *Phil. c. 2.*
 cundum vitam sensitivam & vegetativam cum defectu
 sensuum & propriæ vitæ.

C

Ratio

Ratio hujus est, quia, cum homo duplici
 viâ, humana & Divina, nec simul utraque vivere
 fit, æquum & justum est, ut moriatur vita huma-
 na, & vivat vitâ Divinâ, moriatur sibi, & vivat
 Christo.

Gal. c.1. Vivo ego jam non ego, vivit verò in me Christus,
 bat Apostolu.

Ultra hanc unionem voluntatis & intellectus,
 adhuc natura amoris petit unionem realem & pra-
 tiam: quia perfecta amicitia utitur que exigit pra-
 tiam, intentionalem, scilicet, & personalem: nam
 factus amor est *conversio amantis in amatum*, quod
 possibile est. Unde à D. Augustino vocabatur amor
 ejusdem, *Dimidium anima sue & una anima in du-*
corporibus habitans, & alter ego. Verùm, quia
 fieri nequit per veram & realem unionem & tradi-
 tionem, idèd hoc ipsum præstatur per unionem
 luntatis & præsentie. Quare, ut amor Dei sit per-
 fectus, hæc secunda unio addenda est, veluti desiderium
 Apostolus: *Desiderium habens dissolvi, & esse cum*
Christo, non solum mediante fide, sed media præsentia
 & clara visione Christi.

S. Aug. l. 4.
confes. c. 6.

Philp. c. 1.

Id super hæc amoris unio, ut ultima sua constitua-
 perfectione, debet esse actualis cum actuali amandi ob-
 jectio: veluti amor in Deo est, qui non est potentia
 nec habitus: sed purissimus actus: & in Beatis habitus
 Charitatis semper conjunctus est cum actuali amoris
 De hoc dicetur capite sequenti.

CAP. VIII.

De Actibus Divini Amoris.

Pincipales sunt, amor, gaudium, desiderium, laus,
 confirmatio, transformatio & pax.

Et ut exordiamur à primo, dico, amorem Dei esse
 duplicem: primus appellatur amor appetitivus &
 amor excellencie: quando, comparando Deum cum
 creature, cuiuslibet in genere & in confuso, aut cum om-
 nibus in particulari, eligeremus potius, & malle-
 renun-

nunciare rebus creatis quam Deo. Hoc est amare
 eum super omnia *appretiative*, aestimare plus Deum,
 quam propriam salutem, honorem & vitam. Et per-
 actio huius amoris non in eo duntaxat consistit, quod
 tui proprio commodo præferamus gratiam Dei; sed
 etiam quod plures faciamus minimum Dei beneplaci-
 um, quam qualemcuque aliam rem creatam.

Alter amor, quo amamus Deum, vocatur amor com-
 placentiæ, qui nil aliud est, quam voluntas quædam &
 complacencia, quod Deus talis sit, qualis est, eminentis-
 mus & perfectissimus in seipso. Unde si nostrum velle
 esse efficax, velati est velle Dei, amare Deum, certo
 quodam loquendi modo, idem esset, ac dare esse Deo.

Et in hoc fundatum est illud commune Sanctorum di-
 ctum. *Amor solo amore pensatur*. Amor Dei amanti com-
 pensatur solo actu amandi ipsi. Nam si Deus
 amando nos, seipsum nobis donat; nos quoque, vigore
 voluntatis & affectus illius modo jam explicato, aman-
 do Deum donamus Deum Deo. Hic amor complacen-
 tiæ est effectus alterius cuiusdam actus, qui vocatur
 amor unionis, & est causa cuiusdam alterius, qui appel-
 latur amor benevolentia, & est velle bene rei amate.

Amor unionis primus & principalis virtutis Charitatis
 actus est: siquidem juxta Angelicum, *amor essentialiter*
est unio affectiva connotans realem, desiderando illam,
 quantum possibile est: & est similis unioni substantiali,
 quæ intercedit inter materiam & formam, & inter cor-
 pus & animam: etenim sicut corpus facit unum cum anima,
 appetitque animam tanquam totale & substantiale suum
 complementum ac perfectionem; ita anima nostra
 facit unum cum Deo, in ratione perfectibilis & perfectivi,
 appetitque Deum, veluti spiritum & animam suam,
 a quo recipit totalem ac Divinam suam perfectionem.

O stupendam ac mirabilem vim amoris Divini!
 merito exclamat S. Bernardus: *Magna res est amor*, S. Bern.
si tamen ad suum recurrit principium. Si non ex Cant. 8.
aguo, saltem de simili potest suo Auctori mutuan
rependere vicem. Quis explicare valet virtutem verbi
 huius (*Amo*) quantæ utilitatis, quantæque efficacitæ
 sit hic actus.

I. 2. q. 18
 art. 1.

Quid aliud est, amo Deum super omnia, nisi quæ
unionem cum Deo? complacere mihi in esse traqu
volo Deo omne bonum, & intrinsicum à seip
extrinsecum à creaturis? sit quid aliud est bonu
honor extrinsecus Dei, nisi bonum & summa
intrinsicum creaturarum? Ergò, si amando Deum
omne bonum extrinsecum Dei, volo etiam omne Deo,
num intrinsicum, summamque gloriam creatur
(juxta cujuslibet capacitatem) quæ est ultima
perfectio. Ex dictis intelligitur definitio amoris
per D. Dionysium: *Amor est unio amanti cum amato*. Ha
ubi vox illa (*unio*) intelligitur *objectivè*, etenim amor
jectum amoris non est quodcunque bonum; sed *bonum a*
unitum & possessum: & ad hoc bonum tanquam deside
proprium objectum terminatur unionis amor, quo
amorem unionis sequitur amor excellentiæ, & in
morem excellentiæ amor complacentiæ, & in
amor benevolentia, uti dictum est, ac tanquam
amorem benevolentia amor beneficentiæ; nam
amor non duntaxat affectivus, verum etiam effectivus
esse debet.

2.2. q.28.

art.1.

Secundus actus est gaudij, vel propter præsentiam
amati, vel etiam propter hoc, quod ipsi bono amato
prius bonum inest & conservatur, & sicut præsentia
& cognitio perfectionum eius perfecta erit in celo,
etiam ibidem perfectum erit gaudium.

Aug. li.14.

de Civit.

Philip. c.1.

Cassiod.

Tertius actus est desiderij perfecte possidendi
mum bonum amatum: *Amor inhians habere*, quod
amatur, desiderium est, quemadmodum experiebatur
Apostolus, cum dicebat: *Cupio dissolvi, & esse
cum Christo*.

Quartus actus est laudis, qua procedit, juxta Cassiodo
rum, ex nimio fervore charitatis, & ex nimia de
lectatione ad Deum. Ex gaudio, quod anima percipit
in Deo, prorumpit in laudem ejusdem, dando ipsi
gloriam & honorem.

Quintus actus est perfecta conformitatis voluntatis
nostræ cum Divinæ.

Sextus est actus transformationis, quo voluntas no
stra quasi transmutatur in voluntatem Dei, adeo
ut

non sint duæ voluntates moventes; sed una movens,
quæ est Divina, & nostræ solùm exequitur. De u-
traque conformitate uberiùs tractabitur praxi se-
quente.

Ultimus est actus pacis, quæ consistit in triplici unio-
ne: cum nobismetipsis, propter perfectam subordi-
nationem appetitus sensitivi ad rationalem: & cum
Deo, omnia, quæ facimus, referendo ad unum, scilicet,
ad Deum: & cum proximo, conformando nos in rebus
convenientibus cum voluntate eius, nam in e- amicabi-
litate unum ponitur. idem est electionis

Hæ sunt Divinæ operationes sanctæ animæ à Divino
amore possessæ. Agitur & agit: & tunc perfecte agit,
sed sic cum agitur. Amat, & amando gaudet, & gaudendo
tanquam desiderat, & desiderando magis gaudere objecto,
quo gaudet, jubilat in Divinis laudibus, in perfecta
unione, transformatione & pace summi Boni. Divinæ
operationes sunt, quæ in nobis Divinum statum efficiunt.
Exercitium beatum. prelusio vitæ æternæ. Semper igitur
& corde & ore dices, anima mea: Amo Deum meum,
tanquam perfectivam meam & summam perfectivam;
tanquam primam & summam veritatem & intellectus
mei perfectivam: veluti primam & summam bonita-
tem voluntatis meæ perfectivam: ac veluti primam &
summam felicitatem meæ memoriæ perfectivam: &
tanquam infinitum bonum infinite perfectum in omni
perfectiois genere solum ac summum perfectivum to-
tius animæ cum omnibus suis potentiis totiusque cor-
poris cum omnibus sensibus & membris. O summum
meum Bonum veni in me, & perfice me perfectione su-
pernaturali, cœlesti & Divinâ. Verum adverte,
O anima mea, principium perfectivum esse quoque
destructivum. Si te Divino esse vestire desideras,
necesse est, te totam spoliare humano, quod contradicit
Divino.

Ab amore transi ad secundum actum gaudij, di-
cendo: in te, O Deus meus, gaudeo & lætor, quia sum-
mus, infinitus & æternus existis, in Essentia tua, in attri-
butis tuis, in Divinis tuis Personis: & gaudendo in te,
gaudeo

gaudeo & lætor quoque in me ipse, sicuti corpus
etiam in se de bono animæ suæ, in quantum hoc
num & perfectio ejus.

De gaudio descendens ad desiderium: etenim
amor non nisi in præsentia & perfecta possessione
amare quiescit. Et interea, quod hoc tibi in
cessum est, hoc idem præstabis & facies, quod fac
Divinæ ejus præsentia; quod est exercitium ad
quentium: laudis, videlicet, conformationis, &
formationis & pacis: semper Deum laudando,
dicendo, & gratias ei agendo in omnibus rebus,
formando & conformando te ipsi tam in pro
quàm in adversis juxta Divinum ejus beneplacitum
servanda te semper in quiete & pace imperurbat
star quiescentis in sinu Dei, ut potè finis & scopi om
cogitationum & desideriorum.

S. August.

Ephes. 5.

Hæc est via recta, anima mea, quam inire debet
via amoris. *Ambulate in dilectione*, monet nos Apostolus
Hæc est vera & clyptica veri servi Dei, imitando
qui nunquam deviat à Zodiaco, sed intra illum sen
cursum suum perficit, tamen non semper sub iudice
ita servus Dei semper progredi & perseverare debet
via amoris, esto non semper in iisdem amoris actibus
sed variando illos *sicut unctio docebit*.

1. Ioan. 2.

O sociæ anima, quæ vivit & moritur in sociæ
amoris: O beata societas, cum te semper alio
Divino & actuali amoris, nec unquam ab eodem
cedis aut devias. De sancta quadam Persona
tur, quod vice quadam digna facta fuerit vis
Divinum Amorem in forma humana, pulcherrima
& fulgentissimum, cui simul cum sanctissima Virgine
assistebat puerulus Jesus veluti recenter natus in
Natalis Domini, dixeritque sancta illa Divino Amore
Amor dulcissime, doce me, quid faciam pro Parvulo
Respondit: *Accipe me in socium tuum, & quacumque*
agis, mecum agas, & in mea unione illi offeras. Non
diligenter verba illa: *Quacumque agis, mecum agas*, quæ
est idem dicere: omnis tua actio aut erit amor, aut pro
pter amorem, aut te occupabis in amando Deum, aut
operaberis propter amorem Dei, cum quo semper con
vales

S. Merbilda,
lib. 1, c. 6.

corpore verfaberis, actualiter amando Deum, veluti Angeli in
 celis, vel amore elicit, & elimpato.

Hucusque de actibus Divini amoris, agamus nunc de
 modis exercendi illum.

*Varij Modi Divinum exercendi
 Amorem.*

CAP. IX.

*De primo modo exercendi Divinum amorem
 per viam petitionis.*

Primo & præ reliquis omnibus, obtinendo puro ac
 sancto amore necessariū est, ut instanter & contritū
 illum postules à Deo, à quo est omnia datum optimum,
 & omne donum perfectum. Omnia siquidem dona *Jacob. 1.*
 omnes gratiæ, & in particulari hoc donum charitatis,
 quod est donum donorum, gratia gratiarum nullam aliā
 agooscit causam, quàm ipsū Deum.

S. Apostolus docet modum postulandi donum à Deo *1. Tim. 2.*
 iis: *Per orationem, petitionem, obsecrationem.* Primum,
 per orationem, quæ est ascensio mentis in Deum: suble-
 vando se per considerationem æternitatis mansionum
 in cælis, ubi cælestes iocuntur, ab omni amore terreno
 remoti, ardent purâ flammâ Divini amoris. Secundò,
 per petitionem, cum omni humilitate & submissione,
 unam petere à Domino, hanc requirere, sanctum, vide-
 licet, & purum amorem. Tertio, per obsecrationem, quæ *S. August.*
 adjuagat petitionis in medio, ut, cum illum petas *in Soliloq.*
 merita Sanguinis Christi, ejusque sanctissimæ Marris.

Accedes igitur instar al cuius pauperuli & mendici,
 orbatus sancto amore, & quocunque alio spiritali
 bono & dono, propriis duntaxat repletus imperfectio-
 nibus & peccatis, ostiā in mendicantibus per amplif-
 sima cælestis paradisi palatia, ab omnibus Angelis &
 electis Dei ad thronum usque sanctissimæ Trinitatis po-
 stulabis sanctum & purum amorem per Sanguinem
 Christi & gratiam Mariæ Virginis.

C 4

Pieca-